

Tendresa, placidesa, natura, poesia

Text > PERE MARTÍ I BERTRAN

Montse Homs Aumatell (Gurb, 1960) va guanyar el 39è Premi Guillem Cifre de Colonya (el 2020) amb la seva primera novel·la, *Arracades d'avellaner*, un títol suggeridor i carregat de poesia, com tota l'obra. Es tracta d'una novel·la infantil, però per a lectors de qualsevol edat, que transcorre en un lapsus de temps breu (uns quinze dies d'un novembre hivernal) entre les comarques del Conflent, el Capcir, l'Alta Cerdanya i la Baixa Cerdanya, amb algunes escapades i referències a l'Arieja, el Ripollès..., i fins i tot a l'Alt Empordà. L'argument és relativament senzill: la Lisa, una nena de set anys acabats de fer, viu en una mena de bombolla idíl·lica (família, entorn natural, escola, joguines i una mascota molt especial, la Ketti, una guineu domesticada lligada a la família des del seu naixement accidentat). Aquest món, que ens pot arribar a semblar arbitrari de tan perfecte, tot d'una és somogut: la mare de la Lisa, que és biòloga, ha obtingut una beca per anar a treballar durant dos anys a Hong Kong, el somni de tota una vida. Aquest fet ho tensa i precipita tot, ja que només tenen quinze dies per decidir-se. La tendresa, la placidesa, la beatitud, que fins aleshores ho havien senyorejat tot, esdevenen incerteses, tibantors, dubtes, que afecten la vida familiar i sobretot la Lisa, que arriba a emmalaltir. Tot sembla tronto-

llar, però la generositat i fortalesa de dos personatges molt importants en la vida de la Lisa, la Ketti i l'avi Pere, l'ajudaran a superar el tràngol i, en definitiva, a fer un pas més en el creixement personal i emocional.

La novel·la, de base clarament realista (toponímia, fauna i flora, professions dels adults, relacions de parella, realitat d'uns territoris transfronterers, registres lingüístics...), fa dues concessions molt importants a la fantasia. Una fantasia que no té res a veure amb la gratuïtat a què massa sovint ens té acostumats la literatura infantil i juvenil (LIJ), ja que és absolutament pensada, controlada i basada en dos recursos fonamentals i ben estudiats per la psicologia i la pedagogia infantils: la personificació i el joc simbòlic. La personificació té una doble vessant: la de la Ketti, que ens apareix tan humanitzada (intel·ligència, capacitats, sentiments...) que l'autora la converteix en la narradora dels fets; una narradora que no pot ser omniscient, és clar, però que ha de tenir la intuïció i la capacitat cognitiva d'un humà, com en la tradició de les faules. L'altra personificació és la de les joguines, entre les quals destaca la Pippes, una granota de silicona, que podríem qualificar d'antagonista del relat; unes joguines que són la base del joc simbòlic de la Lisa i de la seva capacitat imaginativa i que ens recorden Gianni

ciutat, insert en un entorn inclement i desgavellat. Un ambient insà contra el qual intenta posar remei l'escola del barri, on conviuen adolescents de diferents orígens, amb la seva fragilitat i aquell excés de forces vitals propi de l'edat, «copes esquerdades plenes a vessar d'un líquid tremolós, dolç i amargant a la vegada». Éssers desemparats en un barri ple de perills «ben reals», on el professor que narra la història en primera persona viurà i és espectador d'esdeveniments «commovedors i sovint dramàtics», de la qual cosa se'ns avisa ja des de la primera plana.

Aquest docent vindria a ser *l'alter ego* de l'autèntic narrador? Segurament.

Gosaria dir que el pessimisme existencial de l'autor amara tota la història, tot i que al final s'obre en la foscor la porta de l'esperança, d'una forma que no explico per no aixafar la guitarra al lector.

Tot i el seu caire de document sociològic, gairebé periodístic, la novel·la no eludeix preguntes transcendents de caire filosòfic, polític i pedagògic. Es pot dir que treu el lector de la seva «zona de confort», perquè sempre hi ha un més, un plus, de dolor, de maldat, de sordidesa, però també d'innocència. Al gran naturalista francès Émile Zola aquesta novel·la li hauria encantat.

HOMS, Montse. *Arracades d'avellaner*. Barcelona: Barcanova, 2020. 149 p.

Rodari. Afegim-hi la riquesa dels recursos literaris, sobretot de les comparacions i les metàfores; el tractament de la natura; els referents literaris, musicals i culinaris; la importància de les insinuacions enfront de les obvietats, i entenedreu per què és una novel·la infantil que goso recomanar a tothom.

ESPAÑOL, Joaquim. *El rai dels innocents*. Barcelona: Edicions de 1984, 2021. 256 p.